

A ZSOLOZSMA

Jézus megparancsolta, hogy amit ő cselekedett, azt mi is tegyük meg. Ezért is olvashatjuk az Apostolok Cselekedeteiben az első keresztények állhatatos imádságáról szóló tanítást: **„kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban”**.⁴ Másutt is találunk utalásokat a hívek egyéni és. közösségi imáira.⁵ Az Egyház már korai keresztény közösségeiben folytatta azt az imádságot, amelyet Jézus földi életében foglalt szavakba, ill. amire példát adott. Éppen ennek az imának közösségi végzésével mutatkozott meg az Egyház, ehhez a későbbi korokban is hűséges volt a hívő közösség -- megfogadva Jézus. Parancsát: **„szüntelenül kell imádkozni és nem szabad belefáradni”**,⁶ ezért a **nap meghatározott óráiban imádságra gyűlt össze**. Krisztus imájához kapcsolódva **megszentelte a napot és az egész emberi tevékenységet**. Az Eucharisztia ünneplése mellett. ez a **közös imádság az Egyház elsődleges feladatai közé tartozott**, ebből forrásozott az örömhír hirdetése és a testvéri szeretet. szolgálata.

A különböző egyházi közösségek mellett a korai szerzetesi közösségek is ebbe a keresztény hagyományba kapcsolódtak az. életformájuknak megfelelő sajátos módon. Szent Benedek Atyánk. is ezt az őskeresztény és szerzetesi hagyományt folytatja és alakítja.

A keresztségen és a szerzetesi konsekráción alapuló **közösség napról napra jobban törekszik az egész Krisztus-misztérium átélésére** - ami elsősorban a közösen végzett liturgiában (Opus Dei) fejeződik ki.

Természetesen csak akkor találunk rá a közös zsolozsmában Istenre, azaz akkor éljük meg Isten szeretetének megnyilvánulását, ha ez a szeretet **testvéreinknek valódi közösségével köt össze bennünket**. A zsolozsma tehát egyrészt „vertikális” jellegű (a közösség tagjainak Istennel való kapcsolatát alakítja ki), másrészt „horizontális” jellegű is (azaz a testvérek közötti egységet is jelenti és alakítja).

1./ Maga a közösség, amely a zsolozsma ünneplésére összejött, **itt és most az „imádkozó egyház”**, amely Krisztus papi művét gyakorolja, azaz „Isten tökéletes dicsőítésének és az emberek megváltásának”¹⁶ művébe kapcsolódik. A közösség által végzett zsolozsma nem csupán az egyéni imák összessége, hanem általa az imádkozók magát az imádkozó Egyházat alkotják, és egyben az Egyház hitét fejezik ki ¹⁷ Az **imádságra egybegyűlt közösség ugyanis „teljesebben tükrözi az egy szívvel és egy szájjal Istent szüntelen dicsérő Egyház arculatát”**¹⁸ Ez a meggyőződés az első keresztény közösségek közös imádsága kapcsán alakult ki, és tovább folytatódott a szerzetesi hagyományokban.

2./ A közös imádságban az Istennel való találkozás akkor lesz igazi és őszinte, ha egyúttal a **testvérek közötti egységet is jelenti**. Az Eucharisztia és a zsolozsma közös ünneplése így a **szertetesi közösség** jelévé is válik. A mindennapi közös imádság nemcsak az egyes szerzeteseket táplálja és alakítja, hanem az egész közösséget is formálja.

Szent Benedek tanítványai ugyanis nem egymás mellett élő remeték, hanem testvérek, akik „Regula és apát vezetésével küzdenek”²⁰ Azonban az emberi csoportosulásból nemcsak a közös rendszabály és az apátnak való engedelmesség által lesz monasztikus közösség, hanem a közösen végzett liturgia, „Opus Dei” is lényeges eleme a közösséggé-alakulásnak. A készségnek, buzgóságnak kell megmutatkozni az egész szerzetesélet folyamán napról napra és naponta többször is az adott jelre abba kell hagyni minden eddigi munkát, olvasást, hogy az **egész közösség összegyülekezhesék az imádságra**. Szent Benedek az apát feladatának tartja az istenszolgálat idejének jelzéséről való gondoskodást,²² hiszen a pásztor és az atya feladata, hogy összegyűjtse a közösséget az imádságra; és már ez az **egy helyre való gyülekezés is a közösség alakulásának jelvé válik** minden alkalommal.

Az „útra küldött testvérek”²⁴ *fizikai távollétét* pótolja a közös imádságban való egység - egyrészt a távollevők részéről: „amint lehet, végezzék el magukban (t. i. az elrendelt imaórákat) és köteles szolgálatuk teljesítését ne mulasszák el”,²⁵ másrészt a közösség részéről: „az istenszolgálat végén egy imádsággal mindig emlékezzenek meg a távollevőkről”²⁶

Az egész közösség *szerkezetének és sorrendjének* kell tükröződni a közös imádságon való részvételen is,³¹ ahogy „belépésük ideje és életük érdeme meghatározza.” A testvérek „ebben a sorrendben járuljanak a békecsókhoz, az áldozáshoz, eszerint énekeljék a zsoltárokat és álljanak a kórusban”. Mindezzel azt akarja Szent Benedek aláhúzni, hogy **a mindennapi életnek, munkának, olvasásnak, étkezésnek az igazi egységesítő alapja a közösségben végzett imádságban van.**

3./ Természetesen akkor válik **igazán közösségivé, egyházi jellegűvé az imádság, ha személyes is**: mindenki szabadon csatlakozik a közösségi imához, tevékenyen és tudatosan részt vesz benne (úgy, hogy „elménk megegyezzék szavunkkal”)³³ - így válik igazi jelvé egymás kölcsönös elfogadásának a lélek és a szív egységében, így fejezi ki a hangok egységén keresztül a lelkek belső egységét.³⁴ Ha a zsolozsmán **résztevők mindegyike törekszik az Istennel való személyes beszélgetésre a hitben**, ha a formális és külsődleges elemek (antifonák, feleletek, énekek, stb.) **eszközökké válnak az Istennel való kapcsolat egyre mélyebb átéléséhez**, akkor válik valójában közösségivé, egyházi-jellegűvé a közösen ünnepelt zsolozsma. Ennek az utóbbinak hatékonyságát segíti elő a zsolozsmába iktatott szent csend is. A csend perceiben ugyanis a Szentlélek „maga könyörög helyettünk szavakba nem foglalható sóhajtásokkal”.

Magában a zsoltároskönyvben többször váltakozik Isten hangja és az ember kiáltása. A szerzetes pedig akinek „elméje megegyezik szavával”³³ a zsoltárok esetében is, imádkozás közben megtapasztalhatja az **Isten szavának és az ember válaszáinak összefonódottságát**, és így válnak a zsoltárok igazi személyes imádságokká.

A zsolozsma végzésében *jel* az is, hogy meghatározott időben összejönnek az ima helyén - ez annak a vágnak a jele, hogy a **közösség Egyház akar lenni**. A kimondott szavak és felkiáltások belső tudatvilágunk kitörései, általa tudatosodik a közösség könyörgése és istendicsérete. A felöltött ruha jelenti, hogy egész lényünk Krisztust öltötte magára.⁴¹ Testtartásunk állandó odafigyelésünket, készségünket jelzi.

A hitben gyökerező liturgikus közösség ezen jeleken keresztül teszi nyilvánvalóvá, hogy **Krisztus misztériumaiban részesedik, és Krisztus élő jelenlétét másokkal is közölni szeretné.**

A közös zsolozsma imaórái nemcsak a fizikai idő bizonyos ismétlődő voltát jelentik (amit a görögben „chronosz”-nak neveztek), hanem olyan időt is, amely az üdvösségtörténet mozzanatait jeleníti meg (ez a „kairosz”) hogy ebben Istennel találkozassunk).⁴³

A keresztény embernek - és így a szerzetesnek is - kötelessége *a szüntelen imádság*.⁴⁴ Szó szerinti értelemben erre nem vagyunk képesek, ezért a közös imádság órái *kiemelkedő időpontok* – ezt készítik elő és ebből fakadnak egyéni imádságaink.⁴⁵ **Minden imaóra tehát Krisztus órája**, amelyet a szerzetesközösség napközben többször beilleszt idejébe - hiszen **Krisztus van itt jelen**, ő imádkozik a közösségben⁴⁶ - minden imaóra *abba az órába helyez minket, amelyben Jézus megvalósította az ő húsvéti átmenetét*,⁴⁷ és amelyben beteljesítette és állandóan beteljesíti a megígért üdvösséget.. Pontosán emiatt a közös zsolozsmának (Opus Dei-nek) kell saját ritmusa szerint elrendezni a szerzetesi közösség napját: „Az istenszolgálatnak semmit elébe ne tegyenek!”.

A keresztény embernek (és így a szerzetesnek is), bár meg van híva a közösségi istentiszteletre, a szobájába is el kell vonulnia, hogy titokban imádkozzék az Atyához - ennek **az egyéni imának a hatékonyságát, lendületét biztosítja az, hogy az egyes ki-emelt időpontokban együttesen imádkozik**. A közösség Istennel megkezdett beszélgetésének mintegy **folytatása lesz** az egyéni imádság. A közös zsolozsma ugyanis minden szerzetest előkészít arra, hogy lelkét megnyissa „az isteni kegyelem belső ihletésének”, és így „imádkozni tudjon magában . . . csendesen . . . könnyek között és bensőséges szívvel”.

A zsolozsma is - akárcsak a vele szoros kapcsolatban lévő Eucharisztia - **emlékezés (memoriale), de nem csupán külsődleges, hanem az üdvösség eseményének jelenné tevője is** - és ennek kezdete, lényege és teljessége Krisztus. Hippolytus a Traditio Apostolicában ezt így fejezi ki: az imaórák „emlékeztetők arra, amit Krisztus tett”.⁵⁵

A szerzetes közösség, mint „Krisztus nevében” összejött közösség (Ecclesia) imádságában jelen van Krisztus⁵⁶ - ezért a *liturgikus ima természeténél fogva „üdvöztető esemény”*. Ha jelenvalóvá válik Krisztus misztériuma az Opus Dei ünneplésében, akkor a közösség tagjai hittel és odaadással kapcsolatba kerülhetnek ezzel a misztériummal.

Az Eucharisztia esetében ez az emlékezés (memoriale) kettős: Krisztus áldozatában valóságosan jelenvaló hálaadás és dicséret, és egyben a Megváltó testével és vérével való közösség személyes megtapasztalása. A zsolozsma és az Eucharisztia között kölcsönös hatás jön létre: egyrészt **előkészület** a zsolozsma, ugyanakkor az Eucharisztia **meghosszabbítása** is - kiterjeszti a hálaadást a nap különböző óráira. Az Opus Dei *az üdvösség történetének „imádságos emlékezete”* - hasonlóan az Eucharisztiaéhoz, (ezért is lehet „sacrificium spirituale” -, „lelki áldozat”-nak nevezni). Éppen ezért a zsolozsma is felöleli az egész Krisztus-misztérium ünneplését: az üdvösség meghirdetését, annak beteljesülését Krisztusban, továbbfolytatódását az Egyházban az eszkatológikus teljességig.

Naponta, hetenként és évenként a zsolozsmában is a húsvéti eseményt ünnepljük elsősorban és kiemelt módon. Például naponta: a Laudes, az Eucharisztia és a Vesperás hármában egységet alkotnak; a Laudesben elsősorban Jézus feltámadására, a Vesperásban inkább halálára emlékezünk (előre és visszautalunk az Eucharisztia ünneplésére). A Vigiliában pedig Jézus újraeljövételének várása a kiemelkedő mozzanat. A hét folyamán elsősorban a vasárnapi zsolozsma emeli ki a húsvéti misztériumot. Az egyházi évben pedig kiemelkedő idő a húsvéti idő (az ezt be- vezető szent negyvennappal).

1./ Az *objektív lelkiség*, melyet az üdvösség történetének a liturgikus ünneplésben való kifejlődése határoz meg, egyik fajtája ennek a lelkiségnek. A szerzetes megtérése után Krisztusba vetett hitből és az ő üdvöt-adó jelenlétéből él. A közösség és vele a szerzetes is, az **ünneplésben megtalálja saját növekedésének ritmusát**: a misztériumhoz igyekszik alakulni annak különböző szempontjai szerint - ahogy az feltárul az egyes liturgikus időkben és ünnepnapokon.

2./ *A közösségi lelkiséget az életközösség határozza meg. A közösség átéli Isten szeretetét a közös imádságban, és ez megerősíti a testvérek közötti szeretetet.*

3./ *Az Istennel való beszélgetés és szemlélődés lelkiségét az Isten Igéjével való kapcsolat és az imádság határozza meg. A közösen végzett zsolozsmának és az abból fakadó és az azt megelőző egyéni imának nagy jelentősége van a szerzetesi lelkiség alakításában. Ezt a kapcsolatot Isten Igéjének állandó olvasása és elmélkedése is táplálja.*

4./ Egész életünket el kell töltenie *a hála és dicséret lelkületének* Isten csodás tetteiért: „Krisztusban vagyunk hivatva az örökségre, melyre az ő végzése szerint lettünk rendelve ...ezzel magasztaljuk dicsőségét”⁶⁴. Éppen ezért „ezekben az időkben *mondjunk dicséretet* Teremtőnknek igazságos ítéletei miatt”⁶⁵ és az „angyalokhoz csatlakozunk dicsőítésünkkel”⁶⁶. Így szava által **minden teremtmény áldja az Úr nevét**. A mindennapi zsolozsma tehát egy része annak a dicséretnek, amelyet az egész teremtés nyújt Alkotójának. Az ember legfőbb hivatása: értelmes kifejezést adni ennek az egyetemes dicséretnek.